

Az egyenlő bánásmód szociológiai fogalmáról

The sociological concept of equal treatment

Makkos Nándor

Dr., PhD, esélyegyenlőségi mentor
Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság
nandor.makkos@tef.gov.hu

Absztrakt

Cél: Az államtudomány a jogtudományon kívül számos más tudományterületet is tartalmaz, például a szociológia, a pszichológia, vagy a gazdaságtudományok területét, melyek olyan szempontrendszereket hoznak az egyenlő bánásmód vizsgálatába, melyek a közszolgálatot több oldalról, tehát reálisabban láttatják. A szerző kutatásában el kívánt szakadni szubjektív előfeltételezéseitől, és reagálni kívánt egyes kutatók olyan feltételezéseire, megfogalmazásaira, mely a fogalom szűkítésére, szükségeltenségére, vagy annak egyoldalú bemutatására vonatkoznak. A szerző a cikkek fogalomemlékeit tématerületeknek megfelelően csoportosította, hogy megállapítsa, mely területeken és milyen relációkban fordulhat az elő. Célja volt annak is a megállapítása is, hogy ezek a kapcsolatok milyen hatással vannak a fogalom alkalmazhatóságára, illetve képet akart kapni arról is, melyek azok a problémák, amelyek a jelenkor kutatóit ezzel a fogalommal kapcsolatban foglalkoztatják.

Módszertan: A szerző kísérletet tett az egyenlő bánásmód fogalmának natúrális definiálására, mégpedig oly módon, hogy a jelzett fogalom legfrissebb kutatásokban való előfordulását vizsgálta. Kutatásában a Google keresőmotorját használta, szándékosan nem vette figyelembe a cikkek vizsgálatában az egyetemek rangsorát, a kutatók egyetemi előmenetelét, tekintélyét vagy más preferenciákat. Nem akarta a fogalmat indokolatlanul színesíteni sem, a cikkek leválogatása a keresőmotor szerinti sorrendet követte.

Megállapítások: A kutatások általában két nagy problémával küzdhetnek: az egyik az, hogy nincs a kutatáshoz megfelelő számú adat. A másik, hogy olyan

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2024. 11. 19. Átdolgozás: 2025. 01. 23.
Elfogadás: 2025. 02. 03.

nagyszámú adat található a tématerületen, hogy annak feldolgozása hónapokat, esetleg éveket vehet igénybe, a kutató rendelkezésére álló tudás és technológia függvényében. A közszolgálatban, annak kötöttsége miatt, az egyenlő bánásmód vizsgálatában egyik irányból négypólusú, állami, munkaadói, tisztviselői kötelezettségekben, valamint a tisztviselők és a közszolgáltatásokat igénybe vevők kapcsolatában érdemes az egyenlő bánásmódot vizsgálni, illetve az vizsgálható a jogszabály megfelelőségének szempontjából is. E négy pólus elvileg bővíthető felügyeleti és végrehajtási hatóságok, érintett személyek és csoportok, civil társadalom, nem kormányzati szervek kategóriáival is.

Érték: E kutatás az aktuális trendnek megfelelően az egyenlő bánásmód kutatási területeinek meghatározását célozza oly módon, hogy áttekinti a legfrissebb kutatásokat. A szerző megállapítja, hogy az egyenlő bánásmód fogalmi előfordulása napjainkban legalább politikai, jogi, pszichológiai és technológiai szemléletre osztható, melyekkel a közszolgálat klasszikus kötelezettséget figyelembe vevő szemlélete (állami, munkaadói, tisztviselői kötelezettségek, valamint a tisztviselők és a közszolgáltatásokat igénybe vevők kapcsolata) bővítendő legalább az egyenlő bánásmód politikai, jogi, pszichológiai és technológiai szemléletével, még akkor is, ha ezek a kategóriák egymásba fonódhatnak, illetve egymás részalmazait alkotják.

Kulcsszavak: bánásmód, egyenlő, fogalom, állam

Abstract

Aim: Political science includes many disciplines outside of law, such as sociology, psychology, or economic sciences, which bring systems of criteria to the examination of equal treatment, allowing public service to be viewed from multiple perspectives and thus more realistically. In this research, the author aimed to move beyond subjective presuppositions and sought to respond to the assumptions and formulations of certain researchers that refer to the narrowing of the concept, its perceived lack of necessity, or its one-sided presentation. The author grouped the mentions of concepts found in the articles according to subject areas, with the goal of identifying in which fields and in what relationships the concept may appear. Another objective was to determine how these relationships affect the applicability of the concept and to gain insight into the issues that currently concern researchers in connection with it.

Methodology: The author attempted to naturally define the concept of equal treatment by examining the occurrence of the indicated concept in the latest research. In the course of the research, Google's search engine was used, and the author deliberately disregarded university rankings, researchers' academic

advancement, authority, or other preferences when selecting the articles. The author also intentionally avoided presenting the concept in an unduly elaborate manner; the selection of articles followed the order provided by the search engine.

Findings: In general, research may face two major challenges: one is the lack of sufficient data, while the other is the presence of an overwhelming amount of data within the subject area, which may require months or even years to process, depending on the researcher's available knowledge and technological resources. Given the binding nature of public service, the investigation of equal treatment is worth pursuing, on the one hand, within the four-pole structure of the state, employer, official obligations, and the relationship between officials and users of public services. Equal treatment can also be examined from the perspective of legal compliance. In principle, these four poles can be expanded to include supervisory and enforcement authorities, affected individuals and groups, civil society, and non-governmental organizations.

Value: This research aims to identify the current research areas of equal treatment by reviewing the latest studies in line with contemporary trends. The author finds that the conceptual occurrence of equal treatment today can be categorized into at least four distinct approaches: political, legal, psychological, and technological. Accordingly, the traditional public service framework—based on classical obligations (state, employer, official obligations, and the relationship between officials and users of public services)—should be expanded to incorporate these approaches equally. This remains valid even if these categories occasionally intertwine or form subsets of one another.

Keywords: treatment, equal, concept, state

Bevezetés

A közszolgáltatásban, annak kötöttsége miatt, az egyenlő bánásmód vizsgálatában egyik irányból négypólusú, állami, munkaadói, tisztviselői kötelezettségekben, valamint a tisztviselők és a közszolgáltatásokat igénybe vevők kapcsolatában, érdemes az egyenlő bánásmódot vizsgálni, illetve az vizsgálható a jogszabály megfelelőségének szempontjából is. E négy pólus, elvileg bővíthető felügyeleti és végrehajtási hatóságok, érintett személyek és csoportok, civil társadalom, nem kormányzati szervek kategóriáival is.

Másik irányból azonban a kutatás társadalomtudományi kutatás, tehát érdemes azt politikai, jogi, pszichológiai és technológiai oldalról is vizsgálni, legalábbis e tudomány kutatásának mai állása úgy tűnik ezt igényli.

Talán szükséges az egyenlő bánásmód fogalmát is újra meg újra definiálni, hogy biztosak legyünk abban, hogy azt nem értjük félre, hogy ne erőltessük rá senkire álláspontunkat, vagy hogy ne essünk az egyenlő bánásmód fogalma indokolatlan redukciójának hibájába. E kutatás alapján, a vizsgált tudományos írásművek az alábbi kategóriákba sorolhatóak:

- politikai szemlélet,
- jogi szemlélet,
- pszichológiai szemlélet,
- technológiai szemlélet.

Az egyenlő bánásmód politikai szemlélete

Az egyenlő bánásmód politikai szemléletét a következő kategóriák mentén vizsgáljuk:

- adózás,
- közösségek közötti együttműködés,
- egyenlő esélyű hozzáférés,
- sokszínűség,
- „nyugati igazságosság”,
- „négy szabadság”,
- foglalkoztatás,
- szociális biztonság,
- béke dimenzió.

Adózás

El Habyb és munkatársai (2024) véleménye szerint méltányos és egyenlő bánásmódban kell részesíteni minden adózót, világos mechanizmust kell létrehozni az adómegállapítások fellebbezésére, hogy ösztönözzék az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot az adóbeszedési folyamatban.

Donaldson (2003) megjegyzi, hogy az egyszerűséget mint az adórendszer működésének követelményét azonban nem szabad túlzásba vinni, hogy az összes releváns nyereséget megragadják, és ne teremtsenek egyenlőtlen bánásmódot az adófizetőkkel szemben.

Sokhurokov (2024) véleménye szerint, a horizontális egyenlőség fogalma magában foglalja az egyenlő bánásmódot egyenértékű körülmények között. Ugyanitt megjegyzi, hogy – egyrészt – a helyi és globális bevételi küszöbök nem ösztönzik a kereskedelmi tevékenység fejlesztését és bővítését, és nem biztosítják

a multinacionális vállalatok adófizetői származása alapján történő egyenlő bánásmódját. Másrészt az első pillérre (Multilateral Convention to Implement Tax Treaties Related to Tax Avoidance and Evasion, többoldalú egyezmény az első pillér összegének végrehajtásáról, MLC.) vonatkozó javaslata nem biztosítja az egyenlő bánásmódot a határokon átnyúló kereskedelmi tevékenységet folytató multilaterális kis- és közép vállalkozások között azáltal, hogy az utóbbiakat alacsonyabb adóterherrel részesíti előnyben ugyanarra a tranzakcióra, de eltérő mennyiségű bevételre.

Egyenlő bánásmód községek közötti együttműködésben

Kwiatowski és munkatársai (2024) megjegyzik, hogy az önkormányzatok közötti együttműködés (Inter Municipal Coordination, IMC) egyre inkább az önkormányzatok eszközévé válik a fejlesztési célok eléréséhez és a közszolgáltatás minőségének javításához Lengyelországban is. A mélyinterjúk sorozata alapján a tanulmány megvizsgálta, hogy mi építi fel a helyi szintű települések közötti együttműködést. Az elemzés során bebizonyosodott, hogy a különböző szereplők tartalmi premisszákon alapuló együttműködés iránti elkötelezettsége eltérő. A projektben való együttműködésről alkotott pozitív vélemények a partneri és nem hierarchikus kapcsolatokról, a kisebb önkormányzatokkal szembeni uralom nélküli, méltányos és egyenlő bánásmódból fakadtak.

Egyenlő esélyű hozzáférés

Burwell és munkatársai (2024) szerint az egyenlő bánásmód egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést jelent. Például az USA-ban a prosztatarákos betegek egészségügyi ellátásában tapasztalható egyenlőtlenségek kezelési és halálozási különbségekhez vezethetnek annak ellenére, hogy a prosztatarákban szenvedő fekete férfiaknál magasabb a prosztatarák előfordulása és mortalitása. Hammarlund és munkatársai (2022) tanulmánya szerint, kevésbé valószínű, hogy az egészségügyben a fekete páciensek megfelelő bánásmódban részesülnek fehér társaikhoz képest. Ebben az esetben az egyenlő bánásmód az egyenlőtlenség kiegyensúlyozására szolgál, és azonos kezelésmódot jelent.

Nateghi (2024) véleménye szerint az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) által 1960-ban elfogadott, az oktatásban való megkülönböztetés elleni Gyermekek jogi Egyezmény (CRC) hangsúlyozza a megkülönböztetésmentesség és az oktatáshoz való egyenlő hozzáférés elvét. Az oktatás alapvető emberi jog, amelyet különféle nemzetközi okmányok

rögzítenek, mint például az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (UDHR, 26. cikk.) és a CRC 28. és 29. cikke. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága szerint a menekült gyermekek számára az oktatás biztosítja azokat a képességeket, készségeket és jártasságokat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy eligazodjanak a kihívásokkal teli jövőben (UNHCR, 2023). Wilk (2023) említi, hogy a 2022–2030 közötti időszakra szóló egyenlő bánásmódra vonatkozó lengyel nemzeti cselekvési terv (NAP) az adatgyűjtés és kutatás, az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, a diszkriminációellenes politika, az egészségügy, a koordináció, a munka- és társadalombiztosítás, az oktatás, valamint a tudatosság növelésének fejlesztésével foglalkozik.

Sokszínűség

Adikaram és Chathurang (2024) véleménye szerint, a „helyes dolognak” mondott cselekmény a Sri Lankai Pride-H szervezet LMBT-inkluzivitásra vonatkozó döntése volt, mely a társadalmi igazságosság és a vállalati logika konvergenciája révén, az egyenlő bánásmód értékei iránti elkötelezettség jegyében az ellentmondó állami, kulturális és vallási logikák ellenében jött létre. Véleménye szerint az egyenlőség elvét a modern társadalmak egyik alapvető értékének tekinthetjük, ami arra kényszeríti az állam adminisztrációját – hiszen más adminisztrációk is léteznek –, hogy egyenlő bánásmódban részesítsen minden természetes személyt, akivel kapcsolatba kerül, s amit a diszkrimináció általános tilalmaként fejezhetünk ki.

Simonati (2024) véleménye szerint – az utóbbi időkben – „széles körben elterjedt az az elképzelés, mely szerint, az egyenlőség nem csupán a diszkrimináció elleni védelmen, hanem a sokszínűségen, mint a társadalom gazdagság-forrásának előmozdításán is alapul.”

Grafstein (2024) véleménye szerint „az 1969-es Stonewall zavargások¹ utáni sebezhető időszak a transznemű mozgalom szélsőséges növekedésének időszaka volt, amikor a transz emberek összefogtak, hogy szembeszálljanak az általuk tapasztalt igazságtalanságokkal, mint például a foglalkoztatási diszkrimináció, a keresztbe öltöztetést tiltó törvények (cross dressing), a rendőrségi brutalitás és az orvosi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés.” Az 1990-es évektől kezdve

1 Az Egyesült Államokban az 1969. június 28-án történt, úgynevezett Stonewall zavargások jelentős események az LMBTQ+ szervezetek emberi jogokért folytatott harcában. Többek között a Pride mozgalom ezt az eseményt ünnepli minden évben. Az esemény közel öt évtizede formálja a társadalmat, és segíti a meleg közösség jogainak és láthatóságának előmozdítását szerte a világban.

az LMBTQ+ közösség jogaiért folytatott harc eredményeként a keresztöltözés² már nem tekinthető bűncselekménynek a legtöbb államban. Az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága is több fontos döntést hozott, amelyek megerősítették az LMBTQ+ egyének jogait, beleértve a keresztbeöltözést is.³ Grafstein idézi Rajt, akinek véleménye szerint, a transz emberek „*egy orvosi rejtély tragikus áldozatai [...] akik legalább ugyanolyan minimális tiszteletet érdemelnek, mint bármely más ember.*”

„Nyugati igazságosság”

Anizoba (2024) Rawlst említi (1971), akinek véleménye szerint az egyenlő bánásmód és a megkülönböztetésmentesség elvei központi szerepet játszottak különböző jogi keretszabályokban, emberi jogi nyilatkozatokban és a társadalmi igazságosságért vívott mozgalmakban szerte a világon. Anizoba azonban arra hívja fel a figyelmet, hogy a nyugati igazságosság a méltányosság, az egyenlőség és a jogállamiság iránti elkötelezettséget tükrözi, a nyugati filozófiai hagyományok által befolyásolt jogrendszereken belül. Az igbó⁴ kultúrán belül azonban az egyenlő bánásmód más értelmet nyer, mert a nyugati paradigmákon túlmutató spirituális, ősi és közösségi dimenziókat is felölel.

„Négy szabadság”

Fernández-i-Marín és munkatársai (2021) a mozgásszabadságot és az egyenlő bánásmód gondolatát kettős próbának tették ki, mikor elemezték az EU kedvezményes elbánását és az EU állampolgárok kezelését a COVID–19-járvány időszaka alatt. Bizonyítékot találtak arra, hogy a szolidaritás, az alapvető jogok a migráns és az uniós polgárok számára történő elosztásában korlátozott, mert bebizonyították, hogy a diszkrimináció – a kulturális különbségek helyettesítőjében – nemzetiségekben is előfordul.

Zbucka-Gargas (2024) megjegyzi, hogy a pénzügyi tőke szabad mozgása nem jelenti az emberi jogok biztosítottságát, és a termelésben a munkavállalók munkájának felhasználása nem garantálja az egész világon az egyenlő bánásmódot az alapvető emberi jogok terén.

2 A cross-dressing („keresztöltözés”) az a viselkedési forma, amikor férfiak vagy nők az ellenkező nem ruháit viselik (nem összetévesztendő a transzvesztitizmussal). A cross-dressing esetén nincs az ellenkező nemhez köthető viselkedés, kimerül az ellenkező nemhez társadalmilag elfogadott-konstruált ruhadarabok hordásával.

3 Bővebben lásd: Obergefell v. Hodges (2015), Masterpiece Cakeshop v. Colorado Civil Rights Commission (2018), Bostock v. Clayton County (2020) ügyek.

4 Az igbó nép Afrika egyik legnagyobb etnikai csoportja.

Foglalkoztatás

A jog a társadalomtudomány speciális területe, ahol a jogsértést jogi következmények követik. Ziółkowska véleménye szerint „*a munkaviszonyban a munkavállalókat leginkább a munkaviszony létesítésének és megszüntetésének módja, az alkalmazási feltételek, a végzettség és legfőképpen a politikai meggyőződéssel, szakszervezeti tagsággal vagy vallással kapcsolatos szempontok tekintetében kell egyenlő bánásmódban részesíteni.*” (Ziółkowska, 2024). Azt is említi, hogy a diszkrimináció (minősített ok miatti egyenlőtlen bánásmód) különbözik a munkavégzés során alkalmazott szokásos egyenlő bánásmódtól, amely ugyanazon feladatok azonos ellátásából ered.

Makkos (2021a) véleménye szerint, a munkavégzés során az egyenlő bánásmódhoz való jog állami és munkáltatói kötelezettségekben és a munkavállaló (tisztviselői) kötelezettségeiben és jogosultságaiban, valamint az ügyfél (szolgáltatást vásárló) együttműködési kötelezettségében is megragadható. A jogvédelem az egyenlő bánásmódban a diszkrimináció megállítására, következményei megszüntetésére és a sértett kompenzálására szolgál.

Tomšej és munkatársai (2024) szerint az egyenlő bánásmód érdekében tett bizonytalan foglalkoztatás elleni küzdelem is fontos a migránsok integrációja szempontjából.

Swargiary (2024) hívja fel a figyelmet arra, hogy Indiában a PWD törvény (1995)⁵ előírja a fogyatékkal élők foglalkoztatásának egyenlő bánásmódot figyelembe vevő alkalmazását. Tiltott a diszkrimináció például az oktatásban, közszolgáltatban vagy az áruszállításban is.

Szociális biztonság

Prajanti és munkatársai (2024) szerint nemcsak a migráns munkavállalók társadalombiztosításhoz való jogának védelmében fontos az egyenlő bánásmód, hanem a jelenleg védelem nélküli lakosság társadalombiztosítási fedezete szempontjából is.

5 A PWD törvény (Persons with Disabilities Act) Indiában a fogyatékkal élők jogait és védelmét szabályozó jogi keretet ad, amelynek célja, hogy biztosítsa a fogyatékkal élő emberek egyenlő jogait és lehetőségeit, valamint a társadalmi befogadást.

Perdomo (2023) véleménye szerint az egyenlő bánásmód nemcsak a migráns munkavállalók, hanem a koralapú diszkrimináció terén,⁶ és Sen (2009) szerint a generációk joga területén is értelmezhető.

Migráns munkavállalók jogait világszerte az ILO 143 számú egyezménye, és az ENSZ Migráns Munkavállalók Jogainak Védelmére vonatkozó Egyezménye (1990) védi. Az Európai Unióban a diszkrimináció elleni küzdelem alapvető jogi kereteit az egyenlő bánásmódról szóló irányelv (2000/78/EK irányelv) határozza meg.

A koralapú diszkrimináció a konkrét korcsoportokkal szemben elkövetett diszkrét és gyakran negatív megkülönböztetést magyarázza. Ezzel szemben a generációk joga a jövő generációk érdekeinek védelmét célozza meg, hangsúlyozva a felelősséget a jelen emberei számára, hogy fenntartható és igazságos döntéseket hozzanak, amelyek kedvezőek lesznek a jövőendő generációk számára.

A két fogalom összefonódhat, mivel a koralapú diszkriminációval szembeni harc és a generációs igazságosság érdekében tett lépések egyaránt hozzájárulhatnak egy igazságosabb társadalom létrejöttéhez, amely minden életkorban kedvező lehetőségeket biztosít.

Béke dimenzió

Sen (2009) véleménye szerint az egyenlőség alapján az intézmények válnak mozgatórugóivá egy olyan világnak, amelyben az emberek békésen élhetnek.

Hassan és Jamal (2024) véleménye szerint az egyenlő bánásmódra való törekvés a jogalkotás által a világ különböző kultúráiban életté vált, mert az a világbéke szempontjából alapvető lépés, mely Putnam (2007) véleménye szerint is integráló erő a világegység víziójának irányában.

Az egyenlő bánásmód jogi szemlélete

Az egyenlő bánásmód jogi szemlélete során az alábbi kategóriákra térünk ki:

- Faji alapú diszkrimináció tilalma.
- Vallási vagy világnézeti diszkrimináció tilalma.

6 Bővebben lásd: Az Európai Bíróság (nagytanács) 2005. november 22-i ítélete. Werner Mangold kontra Rüdiger Helm. Előzetes döntéshozatal iránti kérelem: Arbeitsgericht München – Németország. 1999/70/EK irányelv; A határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keret megállapodás 2., 5. és 8. szakasza; 2000/78/EK irányelv 6. cikk. C-144/04. sz. ügy. Az Európai Bíróság (nagytanács) 2010. január 19-i ítélete. Seda Küçükdeveci kontra Swedex GmbH & Co. KG. Előzetes döntéshozatal iránti kérelem: Landesarbeitsgericht Düsseldorf – Németország. Az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve. C-555/07. sz. ügy. ECLI identifier: ECLI: EU: C:2010:21.

- Nemi alapú diszkrimináció tilalma.
- Közigazgatási szervek kötelezettsége.

Faji alapú diszkrimináció tilalma

Tajouri és Tsoukiàs (2024) Nobles véleményére (2002) hivatkozik, mikor megemlíti, hogy az USA-ban a népszámlálás során a faji kategóriák általánosak, mert ott nagy múltra tekint vissza a faji megkülönböztetés. A tizenharmadik században a politikai hatalommal rendelkezők a fajt az emberi identitás velejárója és nyilvánvaló aspektusaként fogták fel, amely igazodott az európai felvilágosodás eszméihez. Napjainkban azonban más szempontból lehetne fontos ezen adatok gyűjtése, mert jó módszernek tűnne a kormányzati programok tisztességességének értékelésére, és a diszkriminációellenes törvények és rendeletek betartásának ellenőrzésére. Tajouri és Tsoukiàs (2024) Fehrenbachra és munkatársaira (2010) hivatkozva hozzáfűzik, hogy más országokban a faj fogalmát hivatalosan nem ismerik el vagy használják adatgyűjtési célokra, melynek a gyökerei történelmi érzékenységeket és tapasztalatokat rejtene, például Németországban, ahol a náci ideológia öröksége és katasztrófális következményei nagy mértékben befolyásolták a faji kategorizálással kapcsolatos nemzeti politikákat. Tajouri és Tsoukiàs (2024) Chapmanra és Fraderre (2004) hivatkozva pedig megjegyzik, hogy Franciaország történelmileg a „színvakság” vagy „univerzalizmus” köztársasági modelljét követte, amelynek célja az egyenlőség előmozdítása azáltal, hogy elkerüli a faji vagy etnikai különbségek jogi kereteken belüli elismerését.

Ez az álláspont – véleményük szerint – abban gyökerezik, hogy az ilyen különbségek elismerése megosztottsághoz és egyenlőtlenséghez vezethet. Tajouri és Tsoukiàs végül arra a következtetésre jutnak, hogy a védett tulajdonságok figyelembevételén alapuló faji megkülönböztetés univerzális megközelítésének megvalósítása jelentős kihívásokat jelent, mert bár ez a módszer az USA történelmi és politikai helyzetével összefüggésben releváns lehet, máshol nem egyértelmű annak alkalmazhatósága.

Vallási vagy világnézeti diszkrimináció tilalma

Mukitono és munkatársai (2021) egy friss bírósági esetet tár elénk a vallási diszkriminációval kapcsolatosan. Tajul Muluk iszlám tanár (ustadz) volt Indonéziában, aki önkéntes hitoktatást nyújtott felnőtteknek, fiataloknak és gyerekeknek otthona közelében, miközben megszervezte követői társadalmi életét is, hogy az rendezettebb és virágzóbb legyen. Közössége fejlődésével együtt Tajul Muluk szembesült társadalmi, gazdasági és vallási konfliktusokkal, családjával és

más madurai szunnita papokkal együtt. Minden vallásnak meg van a maga fő tanítása, amelyet a belső vallása általánosan elfogadott, ezért a fő vallási tanítás meghatározása minden vallás számára belsőleg engedélyezett (Makkos, 2020).

Az istenkáromlásról szóló törvény létrehozása és alkalmazása Indonéziában általában a közrend fenntartása, az erőszakos konfliktusok megelőzése és a vallásszabadság gyakorlásának védelme alá tartozik. Indonéziában az alkotmány szerint a jog és az igazságosság érvényesítése érdekében alkotmányos kötelezettsége is van a bíróságnak az emberi jogok védelmének, előmozdításának, érvényesítésének biztosítására, amely a végrehajtási folyamatban garantálja, hogy *„mindenki mentes legyen a megkülönböztető bánásmódtól”* (Muktiono et al., 2021) bármi alapján, és védelmet kapjon a diszkriminatív bánásmód ellen. Indonézia mint olyan állam, amely a vallás és az állam elválaszthatatlanságának elvét követi, rendelkezik vallásügyi minisztériummal, amely a vallás egészséges fejlődését szolgálja és védi, valamint szervezeti kapacitással és eszközzel rendelkezik a különféle belső vallási vélemények összeállítására.

Indonéziában az állam bizonyos vallások fő vallási tanítását az érintett vallás belső megegyezése alapján határozza meg, ezért az Indonéz Alkotmánybíróság (Mahkamah Konstitusi) azzal érvelt, hogy a vallás istenkáromlás-megelőzési törvényre vonatkozó fő vallási tanítás meghatározása során nem kellett, hogy statikus legyen. Az tény, hogy az indonéz törvények nem tartalmazznak egyértelmű kritériumokat az iszlám fő tanítására vonatkozóan, ezért a bírónak kell kidolgoznia és végrehajtania a kritériumokat többnyire vitatott bizonyítékok alapján, a vádlott vagy ügyvéd és ügyész között. A bíró függetlensége és pártatlansága ekkor kritikus kérdéssé válik, mert ha ez nem megfelelő az ilyen helyzetek kezelésére, a bíróság diszkriminációt fog alkalmazni. Tajul Mulukot végül az Indonéz büntető törvénykönyv 156a. cikk megsértése miatt, az iszlám elleni megszenstelenítés következtében, és zavargások kiváltása miatt, négy év börtönbüntetésre ítélték.

Nemi alapú diszkrimináció tilalma

Monju (2024) megjegyzi, hogy Svédországban a nemek aránytalan oktatási lehetőségei, illetve az oktatáshoz való egyenlőtlen hozzáférésük, korlátozza a fiatal nők lehetőségeit, és a kulturális hiedelmek, patriarchális eszmék, normák és gyakorlatok is állandósítják a nemek közötti egyenlőtlenségeket, és befolyásolják a serdülők terhességi arányát.

A nők jövedelemtermelő lehetőségei és korlátozott munkalehetőségei a férfiktól való gazdasági függőséget eredményeznek, ami állandósítja a háztartáson belüli egyenlőtlen hatalmi dinamikát és a hagyományos nemi szerepeket.

Omi (2024) véleménye szerint az egyenlő bánásmód a diszkrimináció tilalmát is tartalmazza, mert a világszerte elterjedt nők elleni erőszak – még, ha azt nem is közvetlenül alkalmazzák – méltatlan félelmet kelt a nőkben, ami korlátozhatja a fejlődési lehetőségeiket, hogy teljesen és szabadon élhessenek, és részt vehessenek az élet minden területén, s melyet több nemzetközi egyezmény is tilt.

Chukwuebuka (2024) megjegyzi, hogy az élettársak viszonyát tartalmazó törvényben, a házasságot kötni kívánó azonos nemű és heteroszexuális párok társadalmi és jogi helyzetének kiegyenlítéséről van szó. A jogi diskurzus középpontjában az USA áll, az Obergefell vs. Hodges (2015) döntés után, mely legálissá tette az azonos nemű házasságokat.

Az egyenlő bánásmód előmozdítása a közigazgatási szervek kötelezettsége

Folgier (2024) megjegyzi, hogy a lengyel közigazgatási perrendtartás 8. cikkében foglaltak szerint, a felek jogi helyzetét ki kell egyenlíteni. Folgier megjegyzi azt is, hogy a lengyel Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság 2015. november 7-i ítéletében kimondta, hogy „*az alapelvek az általános közigazgatási eljárások a közigazgatási eljárást szabályozó rendelkezések szerves részét képezik, és a hatóságokat más rendelkezésekkel egyenrangúan kötelezik.*” Folgier véleménye szerint „*az eljárást lefolytató szervnek különösen tiszteletben kell tartania az ügyfelekkel szembeni egyenlő bánásmód elvét. Ezen túlmenően a szervnek a hasonló ügyekben és kérdésekben hozott határozatok vagy értékelések során egységes kritériumokat kell alkalmaznia a közigazgatási eljárások valamennyi alanya tekintetében.*”

Az egyenlő bánásmód pszichológiai szemlélete

Az egyenlő bánásmód pszichológiai szemlélete során az alábbi kategóriákra térünk ki:

- Pszichológiai szerződés.
- Tisztességes bánásmód.
- Közvetítői eljárás.
- Tisztviselők magatartási követelményei.

Pszichológiai szerződés

Guest és Conway (2006) véleménye szerint az egyenlő bánásmód egyik lényeges eleme, hogy az egy pszichológiai szerződés. Az egyenlő bánásmódot

fel lehet fogni, mint pszichológiai szerződést, amely fogalma arra utal, hogy a munkavállalók és a munkáltatók között fennálló elvárások és kötelezettségek nemcsak formális, írásos megállapodásokban, hanem a partnerek közötti kölcsönös megértésben és érzésekben is megnyilvánulnak. Az egyenlő bánásmód pszichológiai és jogi dimenziókkal is bíró fogalom, amely fontos szerepet játszhat a munkavállalók elégedettségében, elkötelezettségében és a szervezeti kultúrában. Nijström (2024) megállapította, hogy „a pszichológiai szerződés teljesítése növeli az alkalmazottak szervezeti támogatottságát.”

Tisztességes bánásmód

Vilk (2024) említi, hogy Allport a diszkriminációt úgy határozta meg, mint az egyének vagy csoportok tisztességes bánásmódjának megtagadását, míg mi úgy látjuk, a diszkrimináció olyan tevékenység, mely előnyben részesíti az egyén csoportját a csoporton kívüliekkel szemben.

Közvetítői eljárás

Radanova és munkatársai (2024) szerint a családsegítő szolgálatok szakértelmének hiánya veszélyeztetheti a feleket, és nem biztosítja, hogy a közvetítői eljárást úgy alakítsák ki, hogy mindkét fél egyenlő bánásmódját és önrendelkezését biztosítsa, hiszen ők egyenrangúak. Szakmai felkészültség hiányában a szakemberek tudatosan vagy tudatlanul diszkriminatív bánásmódot alkalmazhatnak. Például különböző családtagok, mint nők, férfiak, vagy éppen a gyerekek érdekeit eltérően kezelhetik. A nem megfelelő szakmai háttér miatt a családsegítők nem biztos, hogy pártatlanok tudnak maradni a közvetítés során, ami torzíthatja a folyamatot.

Tisztviselők magatartási követelményei

Makkos megjegyzi, hogy az egyenlő bánásmód, illetve annak hiánya a tisztviselők általános (Makkos, 2021b), normatív (Makkos, 2024) és tangenciális (Makkos, megjelenés alatt) magatartási követelményeiként is megfogalmazható.

Az egyenlő bánásmód technológiai szemlélete

Az egyenlő bánásmód technológiai szemlélete során az alábbi szemléleteket említjük:

- Az AI-irányítás társadalmi kihívásai.
- Méltányos elosztás.
- Internetfelhasználás.

Az AI-irányítás társadalmi kihívásai

Singhal (2024) véleménye szerint napjainkban az észlelés, nyelvi megértés, érvelés, tanulás forradalma zajlik, melynek fő mozgatórugója a mesterséges intelligencia (AI), mely figyelemre méltó fejlődésen ment keresztül az adatbázisok összekapcsolása és az algoritmikushatékonyság növelése következtében. Az AI szerepéhez jelentős etikai, jogi és társadalmi következmények társulnak, melyeket ismerni és kezelni kell. Singhal megjegyzi „*Az algoritmikus előítéletek⁷ jelenléte, az adatvédelmi problémák, a foglalkoztatás eltolódása és a társadalmi egyenlőtlenség rávilágít a mesterséges intelligencia felelős fejlesztésének és irányításának szükségességére.*”

Lee és Kim (2017) arra hívja fel a figyelmet, hogy az automatizálás és az AI által vezérelt döntéshozatal bevezetése munkahelyek átrendezését, gazdasági egyenlőtlenséget, és felette az emberi kontroll csökkenését okozza, valamint az AI-rendszerek értelmezhetőségének és átláthatóságának hiánya azzal szemben közbizalom csökkenést is okozhat.

Chakraborty és Jain (2019) véleménye szerint a szoftverfejlesztési folyamatokban az etikus AI eljárások alapos tesztelést és érvényesítést foglalnak magukban, hogy felderítsék és kezeljék a potenciális hibalehetőségeket, torzításokat vagy előítéletes eredményeket. A fejlesztőknek hozzájárulásokat kell szerezniük az adatok gyűjtéséhez és felhasználásához, tiszteletben kell tartaniuk a felhasználók magánéletét és adataik védelmét erős biztonsági protokollok beépítésével.

Méltányos elosztás

Karaaslan és İliç (2024) a kriptovaluták vizsgálatában teszi az egyenlő bánásmódot mérlegre. Véleményük szerint annak egyik sarokköve a méltányos elosztás axiómájának tanulmányozása, mely hangsúlyozza azt az elvet, hogy a hálózaton belül azonos hozzájárulásokkal vagy tevékenységekkel rendelkező résztvevők

7 Az algoritmikus AI rendszerek méltánytalan vagy előítéletes eredményein azt értjük, melyeket azok generálnak vagy állandósítanak, például elfogult képzési adatok, hibás algoritmusok, vagy a tervezési folyamatba bekerült emberi előítéletek. Ez az elfogultság többféle formában is megjelenhet, mint például az egyenlőtlen bánásmódban vagy az egyes demográfiai csoportokra gyakorolt egyenlőtlen hatásokban, melyek tisztességtelen eredményeket eredményeznek az élet különböző területein. Bővebben lásd: (Arayanan, 2018)

egyenlő arányban részesüljenek. Ez az axióma nemcsak a méltányosságot hangsúlyozza azáltal, hogy az egyenlő erőfeszítéseket egyenlő jutalmakkal ismeri el, hanem az allokációs elméletben egy tágabb, alapvető szimmetriafogalomra is rámutat. Ennek az axiómának a formai megfogalmazása a következő lehet, az egyenlők egyenlő bánásmódja esetén: Bármely adott követeléscsoportra $(cc, EE) \in CCNN$ és minden résztvevőpárra $\{ii, jj\} \subseteq NN$, ahol $ccii = ccjj$, az elosztási szabály SS azt diktálja, hogy SS az $SSii(cc, EE) = SSjj(cc, EE)$. Ez a matematikai megfogalmazás biztosítja, hogy az allokációs szabály SS egyformán kezelje a résztvevőket ii és jj , ha követeléseik $ccii$ és $ccjj$ azonosak, ezáltal az egyenlő bánásmód érvényesüljön. Ez az alapelv nemcsak a „buborékok” kontextusában, hanem a tisztességes felosztás elméletének különböző alkalmazásaiban is alapvető, ahol a konzisztens kritériumokon alapuló méltányos bánásmód a legfontosabb. E tanulmányban a kutatók megállapították, hogy többek között a kooperatív játékelmélet alkalmazása és az olyan axiómák feltárása, mint az egyenlő bánásmód, az anonimitás axiómája, vagy az állítások csonkítási változatlanlansága, szilárd keretet biztosítottak ezen elosztási mechanizmusok igazságosságának értékeléséhez.

Internetfelhasználás

Ogbuju (2024) is felhívja a figyelmet arra, hogy az állam az egyenlő bánásmódot előírások révén is érvényesíti. A felhasználók többek között a weboldalt szabadon elérhetik, a szolgáltatásnyújtók az elérési sebességet nem lassíthatják, fizetés által nem prioritizálhatnak, az online működésnek átláthatónak kell lennie, a nyújtott tartalom nem lehet diszkriminatív, biztosítani kell a fair versenyt a szolgáltatást igénybe vevők érdekében, biztosítani kell az internethasználók jogait.

A kutatás összefoglalása

A kutatás alapján megállapítható, hogy az egyenlő bánásmód fogalmi előfordulása napjainkban legalább politikai, jogi, pszichológiai és technológiai szemléletre osztható.

Politikai oldalról az egyenlő bánásmód kapcsolódást mutatott az alábbi fogalmakkal.

Világos mechanizmus, átláthatóság és elszámoltathatóság, egyenlőtlen bánásmód tilalma, származás alapján történő diszkrimináció tilalma, uralom nélküli, méltányos bánásmód, egyenlő esélyű hozzáférés, megfelelő bánásmód,

egyenlőtlenség kiegyensúlyozása, azonos kezelésmód, megkülönböztetésmentesség, „helyes dolog”, sokszínűség, igazságtalansággal történő szembeszállás, minimális tisztelet, „nyugati igazságosság”, méltányosság, egyenlőség, jogállam, spirituális, ősi és közösségi dimenziók, „négy szabadság”, emberi jogok, minősített ok miatti egyenlőtlen bánásmód, állami, munkáltatói, tisztviselői, ügyféli kötelezettség, migránsok integrációja, fogyatékkal élők foglalkoztatottsága, szociális biztonság, béke, integráló erő, életté válás.

Jogi oldalról az egyenlő bánásmód kapcsolódást mutatott az alábbi fogalmakkal.

Faji kategóriák, „színvakság”, „univerzalizmus”, védett tulajdonságok, iszterkáromlás tilalma, védelem, méltatlan félelem, nemi szerepek, patriarchális eszmék, vallási vagy világnézeti diszkrimináció tilalma, megkülönböztető bánásmódtól való mentesség, függetlenség, pártatlanság, gazdasági függőség, társadalmi és jogi helyzet kiegyenlítése, egyenrangúság, egységes kritériumok.

Pszichológiai oldalról az egyenlő bánásmód kapcsolódást mutatott az alábbi fogalmakkal.

Pszichológiai szerződés, szervezeti támogatottság, általános, normatív, tanügyiális magatartási követelmények.

Technológiai oldalról az egyenlő bánásmód kapcsolódást mutatott az alábbi fogalmakkal.

Algoritmikus hatékonyság, az AI szerepéhez társuló etikai, jogi és társadalmi következmények, algoritmikus előítélet, etikus AI eljárások, méltányos elosztás, egyenlő erőfeszítés, egyenlő jutalom, szimmetria, tisztességes felosztás, elosztási mechanizmusok igazságossága, szabad elérhetőség, fizetés priorizáció tiltása, fair verseny, internetfelhasználók jogai.

Nem állíthatjuk, hogy az egyenlő bánásmód előfordulása bármely területen „profiltiszta” lenne, hiszen minden terület központi figurája az ember, akivel szemben így vagy úgy kell viselkedni, vagy akinek az emberek társadalmában így, vagy úgy kell viselkednie.

Mivel célunk csak az egyenlő bánásmód elve főbb tématerületeinek meghatározása volt, nem bocsátkoztunk túlszint az elv részleteinek ismertetésébe.

Kutatásunk eredménye alapján megállapítjuk, hogy az egyenlő bánásmód fogalma korántsem csupán jogi kreáció, hanem az a társadalomban széles értelmezést nyer, melynek egyik jelentése valóban jogi értelemmel bír. Az „egyenlő bánásmód” a társadalmi rendszer, és így a jogrendszer építményének egyaránt az építőköve.

Felhasznált irodalom

- Adikaram, A. S., & Chathuranga, M. M. N. (2024). 'It was the right thing to do': pioneering LGBT inclusivity in a local group of companies in Sri Lanka. *Culture and Organization*, 30(6), 602–623. <https://doi.org/10.1080/14759551.2024.2369083>
- Anizoba, E. C. (2024). A philosophical reading of justice and its resistance to social change among the Igbo of Nigeria. *Comparative Sociology*, 23(3), 405–432. <https://doi.org/10.1163/15691330-bja10111>
- Arayanan, A. (2018). Fairness and Accountability in Algorithmic Decision Making: A case study of Google Search. *Proceedings of the ACM Conference on Fairness, Accountability, and Transparency*, 89–98.
- Burwell, A., Freedland, S. J., & Gong, J. (2024). Reducing racial inequalities in prostate cancer treatment: Healthcare access barriers. *Cancer Epidemiology, Biomarkers & Prevention*, 33(7), 867–869. <https://doi.org/10.1158/1055-9965.EPI-24-0397>
- Chakraborty, A., & Jain, A. (2019). Artificial intelligence: Ethical dilemmas in Indian context. In *Proceedings of the International Conference on Communication and Signal Processing* (pp. 92–99).
- Chapman, H., & Frader, L. L. (Eds.). (2004). *Race in France: Interdisciplinary perspectives on the politics of difference*. Berghahn Books.
- Chin, R., Fehrenbach, H., Eley, G., & Grossmann, A. (2010). *After the Nazi racial state: Difference and democracy in Germany and Europe*. University of Michigan Press.
- Chukwuebuka, E. A. (2024). Moral realism and same sex marriage debate. *Aquino Journal of Philosophy*, 4(2).
- Donaldson, S. A. (2003). The easy case against tax simplification. *Virginia Tax Review*, 22(645), 687–726. <https://ssrn.com/abstract=755024>
- El Habyb, F., Frinaldi, A., & Roberia. (2024). Tinjauan hukum administrasi negara terhadap prosedur pemungutan pajak kendaraan bermotor berdasarkan Pergub Sumbar Nomor 56 Tahun 2011. *Jurnal Ilmu Sosial dan Humaniora*, 2(1), 88–93.
- Fernández-i-Marín, X., Rapp, C., Adam, C., James, O., & Manatschal, A. (2021). Discrimination against mobile European Union citizens before and during the first COVID-19 lockdown: Evidence from a conjoint experiment in Germany. *European Union Politics*, online view, 1–21. <https://doi.org/10.1177/14651165211037208>
- Folgie, A. (2024). Safeguards of the rights of the individual in the administrative proceedings on the example of article 8 of the code of administrative procedure [Gwarancje ochrony praw jednostki w postępowaniu administracyjnym na przykładzie art. 8 Kodeksu postępowania administracyjnego]. *Studia Administracyjne*, 1(19), 21–33. <https://doi.org/10.18276/sa.2024.19-02>
- Grafstein, J. F. (2024). The “burden of blame”: Coalition-building in the transgender movement from the 1970s through the 1990s. *Swarthmore Undergraduate History Journal*, 5(2), 29–70.

- Guest, D. E., & Conway, N. (2006). Communicating the psychological contract: An employer perspective. *Human Resource Management Journal*, 12(2), 22–38. <https://doi.org/10.1111/j.1748-8583.2002.tb00062.x>
- Hammarlund, N., Lee, J. R., Wolff, E. M., Holt, S. K., Etzioni, R., Gore, J. L., & Nyame, Y. A. (2022). The role of place in racial disparities in prostate cancer treatment [Abstract B100]. In *Proceedings of the 15th AACR Conference on the Science of Cancer Health Disparities in Racial/Ethnic Minorities and the Medically Underserved* (Abstract nr B100). AACR. Cancer Epidemiology, Biomarkers & Prevention, 31(1 Suppl).
- Hassan, H. M. F. U., & Jamal, M. D. (2024). Harmonizing global peace: The noble influence of Islamic human rights. *Journal of World Religions and Interfaith Harmony*, 3(1), 281–296.
- Karaaslan, İ. A., & İliç, D. (Szerk.). (2024). *Kutatások és értékelések a társadalom-, humán- és közgazdasági tudományok területén*. IKSAD Publishing House.
- Lee, S., & Kim, K. (2017). Ethical and legal implications of artificial intelligence. *Journal of Ethics in Technology*, 10(1), 23–38.
- Makkos N. (2020). Az egyenlő bánásmód kvintesszenciája. *Jegyző és Közigazgatás*, 12(6), 17–21.
- Makkos N. (2021a). A tisztviselők általános magatartási követelményeiről. *Belügyi Szemle*, 69(5), 835–850. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.5.7>
- Makkos N. (2021b). *Egyenlő bánásmód a közszolgálatban* (PhD-értekezés). Nemzeti Közszolgálati Egyetem. <http://hdl.handle.net/20.500.12944/17696>
- Makkos, N. (2024). Normák a közszolgálatban – A tisztviselők speciális magatartási követelményei. *Jogelméleti Szemle*, 60(2), 1–12.
- Muktiono, M., Bakri, M., Masruchin, R., & Safa'at, M. A. (2021). The vulnerability of religious minority in Indonesia due to the implementation of the blasphemy law. *International Journal for Innovation Education and Research*, 9(11), 261–298. <https://doi.org/10.31686/ijer.vol9.iss11.3437>
- Monju E., M. (2024). *[Unpublished master's thesis, VT24 HP15 Master Program in Gender Studies, Justice, and Society]*.
- Nateghi, M. (2024. május 23). *The right to education for Afghan refugee children in Iran: Barriers and progress* [Master's thesis, UiT The Arctic University of Norway]. Munin. <https://hdl.handle.net/10037/34065>
- Nijström, R. (2024). Exploring onboarding experience and employer brand perception of Generation Z employees in Finland and Estonia [Master's thesis, Tallinn University of Technology, School of Business and Governance]. Tallinn University of Technology Digikogu.
- Nobles, M. (2002). Racial categorization and censuses. In D. I. Kertzer, & D. Arel (Eds.), *Census and identity: The politics of race, ethnicity, and language in national censuses* (pp. 43–70). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/S0143814X02212040>
- Ogbuju, E., Aliyu, A., Imoize, A. L., Rufai, M. A., Muhammad, A. S., & Oladipo, F. (2024). Government policies and economics of computational modelling in wireless networks. In *Computational Modeling and Simulation of Advanced Wireless Communication Systems* (pp. 260–295). CRC Press. <https://doi.org/10.1201/9781003457428-12>

- Omi, M. (2024). Gender-based violence against women in international law: Transformative possibility of international law. In K. Yokoo (Ed.), *Transforming law and politics: The challenges of globalization* (pp. 75–92). Brill. https://doi.org/10.1163/9789004681477_005
- Perdomo, J. (2023). *The rights of future generations from the perspective of sustainable well-being*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.15861.76002>
- Prajanti, S. D. W., Kurniawan, E., & Widiatningrum, T. (2024). Employment social protection for Indonesian migrant workers in South Korea: Probability and policy review. *Abdimas*, 28(1), 50–57. <https://doi.org/10.15294/2mrsfq46>
- Putnam, R. D. (2007). E pluribus unum: Diversity and community in the twenty-first century. *Scandinavian Political Studies*, 30(2), 137–174. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2007.00176.x>
- Radanova, Y., Korsakovienė, I., & Krychyna, A. (2024). The implementation of mandatory family mediation schemes in the context of the Istanbul Convention. *International Comparative Jurisprudence*, 10(1), 159–176. <https://doi.org/10.13165/j.icj.2024.06.011>
- Rawls, J. (1971). *A theory of justice*. Belknap Press.
- Sen, A. (2009). *The idea of justice*. Belknap Press of Harvard University Press. <https://doi.org/10.4159/9780674054578>
- Simonati, A. (Ed.). (2024). *Diversity as strategic opportunity: Exploring new paths to good administration*. Information Age Publishing.
- Singhal, A. (2024). Social challenges of AI governance. <https://burnishedlawjournal.in/wp-content/uploads/2024/05/Social-Challenges-of-AI-Governance-by-Amisha-Singhal-.pdf>
- Sokhurokov, I. (2024). *The impacts of digitalisation in the attribution of profits to permanent establishment* (Master's thesis, Mykolas Romeris University).
- Swargiary, K. (2024). *Enhancing inclusivity: Special education policies and programs by the Government of India*. Scholar's Press.
- Tajouri, S., & Tsoukiās, A. (2024). Subjective fairness in algorithmic decision-support (arXiv preprint arXiv:2407.01617). <https://arxiv.org/abs/2407.01617>
- Tomšej, J., Florczak, I., & Kártyás, G. (Eds.). (2024). *Spotlight on the human face of migration*. Nakladatelství Karolinum. <https://doi.org/10.14712/9788024655291>
- Wilk, W. A. (2023). *Discovering attitudes towards prejudices among youth in Poland: Perspective of professionals working with youth* [Master's thesis, ISCTE – Instituto Universitário de Lisboa, Technology Institute of Lisbon]. ISCTE Institutional Repository. <https://www.iscte-iul.pt/thesis/15437>
- Zbucka-Gargas, M. (2024). The responsibility to respect workers' rights in global supply chains. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica*, 107, 127–134. <https://doi.org/10.18778/0208-6069.107.10>
- Ziółkowska, K. (2024). Principle of equality and prohibition of discrimination in the Czech and Polish work environment. *Journal of Modern Science*, 49(2), 127–144. <https://doi.org/10.13166/jms/188733>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Makkos N. (2025). Az egyenlő bánásmód szociológiai fogalmáról. *Belügyi Szemle*, 73(8), 1699–1718. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2025.v73.i8.pp1699-1718>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem kapott pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Makkos Nándor, aki a nandor.makkos@tef.gov.hu e-mail címen érhető el.